

ГЛАВА 1. ПЕРВИННА ПІДГОТОВКА, ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ

1.1. Історія виникнення перших підрозділів вогнеборців

1.2. Первинна підготовка, цілі та завдання

1.3. Первинна підготовка пожежного-рятувальника в Національному Університеті цивільного захисту України

1.4. Основні керівні документи, які визначають діяльність підрозділів Оперативно-рятувальної служби з питань організації служби, професійної підготовки та реагування на НС

Для того, щоб успішно виконувати поставлені перед Службою цивільного захисту України завдання, треба досконало знати керівні документи, які визначають діяльність підрозділів МНС: порядок виконання службових обов'язків, організацію оперативних дій за призначенням підрозділів МНС.

Знання керівних документів дозволяє співробітникам підрозділів МНС України приймати правильні рішення як в повсякденній службі, так і при роботі в екстремальних умовах.

1.1. Історія виникнення перших підрозділів вогнеборців

Людина здійснила велике відкриття в історії розвитку людства – добула вогонь і навчилася ним управляти.

Йшли віки і тисячоліття, росли людські поселення та міста, люди поступово перетворювали вогонь в могутню силу, яка допомагала їм в побуті.

Але, поряд з цим, в полум'ї гинули люди, горіли будови, посіви, худоба, ліс та інші матеріальні цінності.

Пожежі стояли в ряду таких стихійних лих, як землетруси, повені та урагани.

Міста та поселення були забудовані переважно дерев'яними будівлями та спорудами, що підвищувало їх пожежну небезпеку.

Так, одне з перших згадувань про пожежу в Києві відноситься до 1017 року. Тоді місто було спалене князем Ярославом Мудрим.

В 1096 році орда хана Боняка, ввірвавшись в Київ, спалила його південні околиці, в тому числі і селище Берестово (нинішній Печерський район).

23 червня 1124 року в Києві сталася пожежа, після якої, як згадує літописець, місто було вичеркнуте зі списків міст Київської Русі.

Відбудоване місто в грудні 1240 року спалили монголо-татари, очоловані ханом Батиєм.

Із століття в століття пожежі продовжували руйнувати міста та селища.

В ті часи ніхто не думав про будь – які попереджувальні заходи проти пожеж. Відсутність організації протипожежного захисту пояснюється глибокою вірою людей, що пожежа – боже покарання.

Внаслідок щільності забудов міст виключно горючими матеріалами навіть незначне загоряння перетворювалося на велику пожежу.

Не дивлячись на те, що пожежі періодично спустошували міста та селища, будівництво вогнестійких будівель розвивалося дуже повільно.

Водопостачання міст та селищ, в основному, здійснювалося з природних водоймищ та колодязів. Але цих вододжерел було недостатньо для гасіння пожеж, що виникали.

Про нестачу води, як для господарчих потреб, так і для гасіння пожеж, говорить факт, викладений в газеті “Киевлянин” від 15 грудня 1864 року ” в Києве существуют лавочки, в которых продают по 2 и 3 копейки ведро воды”.

Безпланове будівництво дерев’яних споруд, нестача води, незнання населенням правил попередження пожеж і відсутність організації їх гасіння були головними причинами великої кількості пожеж.

За царювання Єлизавети Петрівни відголоси державних заходів боротьби з пожежами дійшли і до Києва.

В 1748 році був виданий указ, що упорядкував “общую безопасность от воров и пожаров” в Києві: “Для внезапных пожарных случаев, от чего бы не могли придти они, велеть киевскому магистрату учредить по улицам обывательские караулы и закидные рогатки и содержать потребные пожарные инструменты и прочие принадлежности для городской пользы в охранение”.(А.П.Чехов, Исторический очерк пожарного дела в России, СПб, 1892, стр.164.).

Згідно з указом в містах організовувалися дружинники для гасіння пожеж.

В 1818 році Олександр 1 підписав указ, в якому було зазначено, “чтобы в каждом городе был при полиции брандмейстер и при нем два ученика, знающие починку и обращение с машинами”. Крім того, було наказано поділити всі міста на рівні частини і для кожної “определить количество пожарных инструментов, обозов, лошадей и фурманов, кои состояли бы в полном ведении полиции”. (ЦДІА України, ф.193, оп.1, д.2724, стор.4).

Але, не дивлячись на ці заходи, спеціалістів по гасінню пожеж не було. Тому Київський губернатор змушений був звернутися з клопотанням до міністерства внутрішніх справ про затвердження штатів пожежних команд. В 1829 році міністр відповів губернатору, що питання про штати повинно вирішуватися на місцях, виходячи з міських доходів.

На початку 30-х років дев'ятнадцятого століття в містах України з'явилися перші “служителі”, які основну частину свого часу віддавали пожежній справі. Це були солдати внутрішньої варти, непридатні до стройової служби, як правило, інваліди.

Солдати не були підготовлені до пожежної справи. За сумісництвом вони несли караульну службу та виконували різні господарські доручення. Із-за невизначеного кола обов'язків солдат називали не пожежниками, а нахтватерами. Отримували вони мізерну платню, одягалися і годувалися за власний рахунок.

З 1832 року на засоби міських доходів затверджуються постійні штати професійних пожежних частин. Пожежні знаходилися в повній підпорядкованості поліції. В цьому ж році видається “Будівничий статут”.

Пожежні команди наймали приміщення за рахунок міських властей. Для розміщення пожежних обозів ці приміщення були не пристосовані: розміри сараїв, в яких стояли пожежні обози, не завжди дозволяли розташовувати вози в готовності до виїзду. Конюшні, як правило, розташовувалися окремо на задньому дворі, казарми для пожежних знаходилися в іншому місці. Тому, при такому розташуванні, необхідно було багато часу для збору і виїзду пожежного обозу по тривозі.

Оскільки у пожежних служителів вихідних не було, то вони проживали при пожежних частинах разом зі своїми сім'ями. В

казармах, розрахованих на 18-20 чоловік, мешкало до 30 чоловік, не враховуючи дітей.

Обмундирування пожежним не видавалось і вони мушили одягатися за власний рахунок.

Створення поліцейських пожежних команд не зменшило кількість пожеж та збитків від них.

Тому, починаючи з 1843 року, при міських самоуправах починали створюватися вільні пожежні команди, а з 1848 року Міністерство внутрішніх справ з метою попередження пожеж в містах та селищах розсилає обов'язкові правила організації обивательських караулів.

Згідно з цими правилами міста необхідно було розділити на дільниці по 10-15 будинків, обов'язки несення караульної служби покладалося на всіх жителів без винятку. Слідкував за чергуванням обивателів пожежний староста. Тих, хто відмовлявся нести караульну службу, штрафували.

Серйозні заходи по боротьбі з пожежами стали прийматися в 80-ті роки ХІХ сторіччя.

В 1853 році був затверджений «Табель состава пожарной части в городах», тоді ж з'явилися перші поршневі насоси з паровим двигуном.

Керували пожежними частинами міст брандмайори, які підпорядковувалися старшому поліцмейстеру. Кожна пожежна частина підпорядковувалася брандмейстеру, який був зобов'язаний виїздити на будь-яку пожежу зі своїми підлеглими і керувати ними під час гасіння.

Якщо на пожежу прибував брандмайор, то керував гасінням він.

При канцелярії брандмайора були два писарі, які вели облік пожеж, особового складу частин, майна, складали списки на заробітну платню та інше.

Озброєння пожежних визначало методи гасіння, які зводилися в основному до розбирання будівель, що горіли. Рідко пожежним вдавалося ліквідувати горіння в тих розмірах, які набувала пожежа на час прибуття пожежних. Не дивлячись на те, що в кінці ХІХ століття з'явилися електрика, телеграф, телефон, бойова підготовка пожежних не поліпшилась. Основним засобом повідомлення про пожежу до 1920 року включно залишалось спостереження з пожежної каланчі, яке використовувалося як для спостереження за містом, так і для передачі сигналів між пожежними частинами.

Ось як історик М.Закревський описував систему повідомлення про пожежі в м. Києві в 70-ті роки дев'ятнадцятого століття: “Главная каланча каменная, возвышается над зданием Старо-Киевской части. Вторая каланча на Старо-Киевском валу, над Крещатицкою улицею, близ Почтового отделения, третья – тоже на валу, близ церкви Трех Святителей, четвертая – при Дворцовой, пятая – при Печерской и шестая – при Подольской частях. Кроме главной, все эти каланчи деревянные, из предосторожности подпертые огромными длинными балками. Пожарные сигналы днем даются черными шарами и накрест сложенными досками, а ночью, вместо шаров – белыми фонарями, а вместо досок – зелеными фонарями”. (ЦДІА України, ф.442, оп.39, д.396, п.1).

Чергування на каланчі було цілодобовим. Помітивши дим або полум'я, “вышковой” вивішував на каланчі умовні знаки (прапор, шари, хрести) і доповідав про це брандмейстеру, з дозволу якого частина виїжджала на пожежу.

Головним недоліком каланчевої служби було:

– по-перше, всі виявлені пожежі мали відкритий характер горіння;

– по-друге, внаслідок туману, дощу, а також пересіченості місцевості та скупченості димлячих заводів або фабрик караульні, які чергували на каланчі, не бачили не тільки сигналів, що подавалися один одному, але і пожеж.

На час прибуття пожежних обозів до місця пожежі впливав стан вулиць та джерел водопостачання.

Міста України мали незначну кількість доріг, вимощених брущаткою. Перші пожежні гідранти з'явилися, наприклад в м. Києві, в 1870 році, але це не внесло дійсних змін в протипожежне водопостачання міста, бо водопровід обслуговував незначну дільницю центру міста, а тиск води був слабкий.

Найбільш ефективною технікою для гасіння пожеж була парова машина, яка служила для подачі води до місця пожежі за допомогою насоса, що приводився в дію парою. Але парових машин було недостатньо, через їх значну вартість (одна машина коштувала біля 14 тис. крб.).

Починаючи з 1861 року, почали з'являтися перші добровільні пожежні дружини, які надавали значну допомогу міським частинам в гасінні багатьох пожеж.

В 1896 році в м. Києві було засноване добровільне пожежне товариство.

Незважаючи на заходи, що вживалися урядом, кінець XIX століття характеризується значною кількістю пожеж. Прикладами можуть служити пожежі, що сталися в м. Бердичів. За період з 1850 по 1862 роки в місті згоріло 877 будинків. В 1865 році м. Кременчуг горіло чотири дні. В серпні 1871 року в м. Радомиш згоріло 90 будинків; 11 травня 1872 року – ущент вигоріло містечко Обухів під Києвом; в серпні цього ж року в Білій Церкві вогонь перетворив на попіл 112 будинків.

На початку XX століття стан справ з пожежами не поліпшився. Про це свідчать великі пожежі, що сталися в 1909 – 1911 роках в Борисполі, Кагарлиці, Коростишеві та інших містах і містечках України. Це примусило розробити і обнародувати “Обязательное постановление о мерах предосторожности от пожаров и тушение их”.

Відповідно до цієї постанови сільські общини повинні були протягом трьох років придбати пожежні обози та пожежні інструменти.

Відсутність профілактичних заходів була головним недоліком у справі боротьби з пожежами. Роботу по організації заходів боротьби з пожежами необхідно було розглядати як завдання загальнодержавного масштабу.

Але, поряд з цим, початок XX століття характеризується і науково-технічним підходом до розвитку пожежної справи.

В 1900 році І.А.Вермишев проводить дослідження по застосуванню розпиленої води для гасіння пожеж; в 1902 році А.Г.Лоран відкрив спосіб пінного гасіння пожеж; в 1904 році з’явилися перші пожежні автомобілі та перші пінні вогнегасники.

До 1913 року в Росії, в склад якої входила Україна, на 1026 міст і більше 250 тисяч населених пунктів нараховувалось біля 6 тисяч добровільних пожежних дружин, які об’єднували 400 тисяч чоловік із різних верств населення.

Підготовка спеціалістів для пожежної охорони довгий час не велась. Курси пожежних техніків, які були відкриті в 1906 році в Петербурзі, не могли задовольнити потребу держави і за одинадцять років свого існування підготували лише близько ста пожежних техніків.

1.2. Первинна підготовка, цілі та завдання

Первинна підготовка – це здобуття професійно-технічної освіти шляхом курсового професійно-технічного навчання особами, які вперше приймаються на службу (роботу) до МНС України та набуття ними спеціальності, що забезпечує відповідний рівень кваліфікації, необхідний для професійної діяльності.

Усі особи, які мають намір працювати в органах управління та підрозділах МНС України (далі – кандидати), незалежно від отриманого ними раніше освітньо-кваліфікаційного рівня, спеціальності та спеціалізації, зобов'язані пройти первинну (курсому) підготовку.

Курсанти вищих навчальних закладів МНС України, підготовка яких здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями “молодший спеціаліст”, “бакалавр”, “спеціаліст” або “магістр”, на першому курсі проходять первинну (курсому) підготовку з отриманням робітничої професії.

Під час проходження курсів первинної підготовки на курсантів та слухачів поширюються вимоги нормативно-правових документів МНС України. Їх забороняється залучати до проведення професійно-службових заходів, виконання яких, через непідготовленість, може становити ризик для їх життя і здоров'я або призвести до неправомірних дій з їхнього боку.

1.3. Первинна підготовка пожежного-рятувальника в Національному Університеті цивільного захисту України

Первинна підготовка є однією із складових частин в підготовці фахівців органів управлінь та підрозділів МНС України.

Дисципліна “Первинна підготовка рятувальника” передбачає вивчення основ наступних навчальних дисциплін: “Організація служби та підготовки”, “Пожежна техніка”, “Пожежна тактика”, “Пожежно-рятувальна підготовка”.

Метою вивчення дисципліни є:

- оволодіння необхідними знаннями і спеціальними навичками для успішного виконання обов'язків рятувальника;
- формування високих моральних якостей, почуття колективізму і товариської взаємодопомоги, особистої відповідальності за виконання службових обов'язків;
- виховання самовладання, витримки і психологічної стійкості

до роботи в екстремальних умовах.

Завданням дисципліни є навчання вмілому виконанню обов'язків рятувальника під час несення служби і під час роботи по гасінню пожеж та ліквідації наслідків НС у суворій відповідності до вимог керівних документів.

Після оволодіння навчальним матеріалом дисципліни “Первинна підготовка рятувальника” курсанти повинні

Знати:

- вимоги нормативних документів, які регламентують діяльність підрозділів МНС України;
- загальні характеристики пожеж, аварій, катастроф, стихійних лих та основні причини їх виникнення і наслідки;
- обов'язки рятувальника згідно з табелем оперативного розрахунку та обов'язки посадових осіб внутрішнього наряду чергового караулу;
- обов'язки рятувальника при виконанні аварійно-рятувальних робіт на різноманітних аваріях, а також при гасінні пожеж;
- основні положення і вимоги Тимчасового Статуту дій у надзвичайних ситуаціях, тактику гасіння пожеж, тактичні можливості відділення на автоцистерні та автонасосі, правила безпеки праці під час гасіння пожеж, ліквідації аварій, катастроф та стихійних лих;
- будову та правила експлуатації пожежно-технічного обладнання, аварійно-рятувального, механізованого та немеханізованого інструменту, обладнання пінного та порошкового гасіння;
- правила експлуатації захисного одягу та спорядження, вимоги безпеки праці під час несення служби та гасіння пожеж.

Вміти:

- виконувати обов'язки осіб внутрішнього наряду чергового караулу;
- проводити рятування людей, саморятування під час пожеж та інших робіт;
- виконувати аварійно-рятувальні роботи із застосуванням різноманітних технічних засобів;
- працювати з пожежно-технічним обладнанням, механізованим та немеханізованим інструментом, користуватись засобами зв'язку під час виконання професійно-службових завдань;

– дотримуватись правил безпеки праці при ліквідації надзвичайних ситуацій.

Мати практичні навички:

– роботи з аварійно-рятувальним та з пожежно-технічним обладнанням;

– виконання основних нормативів з пожежно-стройової підготовки.

1.4. Основні керівні документи, які визначають діяльність підрозділів Оперативно-рятувальної служби з питань організації служби, професійної підготовки та реагування на НС

Закон України “Про правові засади цивільного захисту” від 24 червня 2004 року.

Цей Закон визначає правові та організаційні засади у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та військового характеру, повноваження органів виконавчої влади та інших органів управління, порядок створення і застосування сил, їх комплектування, проходження служби, а також гарантії соціального і правового захисту особового складу органів та підрозділів цивільного захисту.

Цивільний захист – система організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та інших заходів, які здійснюються центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підпорядкованими їм силами і засобами, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, добровільними рятувальними формуваннями, що забезпечують виконання цих заходів з метою запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій, які загрожують життю та здоров'ю людей, завдають матеріальних збитків у мирний час і в особливий період.

Служба цивільного захисту - державна служба особливого характеру, пов'язана із забезпеченням пожежної безпеки, запобіганням і реагуванням на інші надзвичайні ситуації техногенного, природного та військового характеру, ліквідацією їх наслідків, захистом населення і територій від їх негативного впливу.

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту - спеціальне воєнізоване формування, на яке покладається захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного, природного і військового характеру, участь у заходах територіальної оборони, а також міжнародних рятувальних та інших гуманітарних операціях.

Сили і засоби цивільного захисту - особовий склад і працівники органів та підрозділів цивільного захисту, добровільні рятувальні формування, пожежна та аварійно-рятувальна техніка, пожежно-технічне та аварійно-рятувальне обладнання, засоби пожежогасіння та індивідуального захисту, інше майно, призначене для гасіння пожеж, ліквідації наслідків аварій, повеней, землетрусів та інших катастроф техногенного, біологічного, радіаційного, хімічного або екологічного та військового характеру, мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи.

Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій - проведення комплексу заходів, які включають аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, що здійснюються в разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та військового характеру (далі - надзвичайні ситуації), і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зон надзвичайних ситуацій.

Аварійно-рятувальні роботи - роботи, спрямовані на пошук, рятування і захист людей (включаючи надання їм невідкладної медичної допомоги), захист матеріальних і культурних цінностей та довкілля під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, із залученням працівників, які мають спеціальну підготовку, засоби індивідуального захисту та оснащення.

Першочергові заходи з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації - оперативне здійснення організаційно-технічних та інших невідкладних заходів, спрямованих на забезпечення мінімальних потреб життєзабезпечення населення, яке постраждало внаслідок надзвичайної ситуації.

Положення Про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій.

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту (далі – Служба) – система органів управління, сили та засоби МНС України, на які покладається захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного, природного і воєнного характеру (далі – надзвичайні ситуації) та пожеж, участь у заходах територіальної оборони, а також міжнародних рятувальних та гуманітарних операціях.

Гарнізон Служби – територіальна організаційна структура органів управління і сил цивільного захисту, навчальних і науково-дослідних закладів, підприємств та організацій МНС України та регіональних і місцевих сил цивільного захисту дислокованих в межах адміністративно-територіальної одиниці (республіканський, обласні, міські та районні гарнізони), які залучаються до ліквідації надзвичайних ситуацій та гасіння пожеж.

Підрозділ оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – постійно діюча організаційно-штатна структура МНС України з особовим складом та працівниками, технікою, спеціальним оснащенням, спроможна самостійно або у взаємодії з іншими силами цивільного захисту виконувати покладені завдання з пошуку, рятування і захисту людей, захисту матеріальних і культурних цінностей та довкілля під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та проведення спеціальних робіт у складних умовах.

Сили та засоби оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – особовий склад і працівники, аварійно-рятувальна, пожежна та спеціальна техніка, пожежно-технічне та аварійно-рятувальне обладнання, засоби пожежогасіння та індивідуального захисту, інше майно, яке знаходиться на оснащенні підрозділів, призначене для ліквідації надзвичайних ситуацій, їх наслідків та гасіння пожеж.

Основними завданнями Служби є:

- забезпечення постійної готовності сил і засобів до ліквідації надзвичайних ситуацій, пожеж та їх наслідків;

- проведення невідкладних робіт із ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій гасіння пожеж та організація

життєзабезпечення постраждалого населення;

– надання з використанням засобів цивільного захисту оперативної допомоги населенню в разі виникнення несприятливих побутових або нестандартних ситуацій;

– участь у міжнародному співробітництві у сфері цивільного захисту.

Служба бере участь у:

– здійсненні авіаційних пошуково-рятувальних робіт, пожежогасінні з повітря об'єктів, де необхідно залучення авіаційних засобів, проведенні повітряної розвідки;

– локалізації зон впливу шкідливих і небезпечних факторів, які виникають під час аварій, катастроф та пожеж;

– виконанні заходів територіальної оборони та антитерористичних операцій;

– роботах із санітарної обробки населення, спеціальної обробки техніки та іншого майна, знезаражування будівель, споруд і територій;

– здійсненні заходів щодо евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей із зон надзвичайної ситуації;

– підготовці рішень з питань створення, розміщення, визначення обсягів та використання матеріальних резервів для ліквідації надзвичайних ситуацій;

– здійсненні заходів щодо утримання, експлуатації, ремонту аварійно-рятувальної, пожежної та спеціальної техніки і обладнання, розробки їх нових зразків;

– роботі державних міжвідомчих комісій з впровадження у виробництво нової аварійно-рятувальної та пожежної техніки;

– проведенні наукових робіт із розробки та впровадження інноваційних технологій і технічних засобів для попередження, локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій і пожеж;

– у локалізації та ліквідації великих лісових і торф'яних пожеж.

Організація несення служби, проведення аварійно-рятувальних робіт і гасіння пожеж:

1. Внутрішній порядок, підпорядкованість і відносини в підрозділах Служби визначаються Статутом Служби, який затверджується МНС України.

2. У підрозділах Служби організовується цілодобове несення служби, порядок якої встановлюється МНС України. Підрозділи Служби залучаються до аварійно-рятувальних робіт і гасіння пожеж

на всі об'єкти, незалежно від форм власності, якщо інше не передбачено діючими нормативно-правовими актами.

3. Безпосереднє керівництво підрозділами Служби підчас ліквідації надзвичайних ситуацій і гасіння пожеж здійснює керівник аварійно-рятувальних робіт і гасіння пожеж – старша посадова особа Служби, яка прибула на місце події і має допуск до керівництва зазначеними роботами, якщо інше не встановлено чинними нормативно-правовими актами.

Закон України „Про пожежну безпеку”. Верх. Рада України. К., 1993 рік.

Закон України „Про пожежну безпеку”, прийнятий 17 грудня 1993 року. Забезпечення пожежної безпеки є невід'ємною частиною державної діяльності щодо охорони життя та здоров'я людей, національного багатства і навколишнього природного середовища. Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні основи забезпечення пожежної безпеки на території України, регулює відносини державних органів, юридичних і фізичних осіб у цій галузі незалежно від виду їх діяльності та форм власності.

Закон України „Про пожежну безпеку” складається з 41 статті.

Основними є:

Ст. 14. Мета і завдання пожежної охорони. В ній говориться, що пожежна охорона створюється з метою захисту життя і здоров'я громадян, приватної, колективної та державної власності від пожеж, підтримання належного рівня пожежної безпеки на об'єктах і в населених пунктах.

Основними завданнями пожежної охорони є:

- здійснення контролю за дотриманням протипожежних вимог;
- запобігання пожежам і нещасним випадкам на них;
- гасіння пожеж, рятування людей та надання допомоги в ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха.

Забороняється використання пожежної охорони для виконання завдань, не передбачених цим Законом.

Ст. 15. Види пожежної охорони.

Пожежна охорона поділяється на державну, відомчу, сільську та добровільну.

Ст. 16. Державна пожежна охорона.

Державна пожежна охорона складається з підрозділів, апаратів управління та допоміжних служб, а також пожежно-технічних навчальних закладів і науково-дослідних установ МВС України.

Державна пожежна охорона є самостійною протипожежною службою цивільної оборони.

Ст. 26. Відомча пожежна охорона.

На об'єктах міністерств та відомств, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, створюються підрозділи відомчої пожежної охорони.

Підрозділи відомчої пожежної охорони, що мають виїзну пожежну техніку, залучаються до гасіння пожеж у порядку, який встановлюється державною пожежною охороною.

Ст. 27. Сільська пожежна охорона.

У сільських населених пунктах, де немає підрозділів ДПО, органами місцевої державної адміністрації створюються сільські пожежні команди.

Ст. 28. Добровільна пожежна охорона.

На підприємствах, в установах та організаціях з метою проведення заходів щодо запобігання пожежам та організації їх гасіння можуть створюватися з робітників, службовців, інженерно-технічних працівників та інших громадян добровільні пожежні дружини (команди).

Постанова Кабінету Міністрів України № 202 від 24 лютого 2003 року. Затвердила Положення про місцеву пожежну охорону.

Складено відповідно до ст. 27 ЗУ «Про пожежну безпеку».

Місцева пожежна охорона (далі МПО) створюється органами виконавчої влади за погодженням з територіальним органом (підрозділом) державної пожежної охорони в населених пунктах, де немає підрозділів державної пожежної охорони, для забезпечення пожежної безпеки.

Організація діяльності МПО. Вказаний перелік підрозділів та об'єднань, які входять до складу МПО. Місця постійного розташування МПО. Прийняття на роботу, фінансове та матеріально-технічне забезпечення, соціальний захист працівників МПО. Вказано рекомендовані штати місцевої пожежної команди та загону місцевої пожежної охорони.

Настанова з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, затверджена Наказом МНС України № 444 від 01.07.2009 року.

Регламентує організацію професійної підготовки в органах управління та підрозділах МНС України. Визначає структуру системи професійної підготовки. Розкриває організаційні види навчання. Функціональні обов'язки осіб відповідальних за організацію та проведення професійної підготовки. Порядок оцінювання результатів професійної підготовки працівників МНС України.

Тимчасовий порядок організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб МНС України, затверджено наказом МНС України № 794 від 31.10.2008 року.

Визначає організацію і порядок несення внутрішньої гарнізонної і караульної служб, а також права і обов'язки посадових осіб апаратів і структурних підрозділів МНС України.

Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, затверджений наказом МНС України від 13.03.2012 року № 575.

Визначає основи організації ведення оперативних дій підрозділами оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, відомчої, місцевої та добровільної пожежної охорони, навчальними закладами системи МНС та іншими протипожежними формуваннями, направленими на виконання завдань, передбачених Законом України "Про пожежну безпеку", а саме: гасіння пожеж, рятування людей та надання допомоги у ліквідуванні наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха.

Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України (частина перша для підрозділів державної пожежної охорони), затверджені наказом МНС № 312 від 07.05.2007 року.

Правила безпеки праці (далі – Правила) в органах і підрозділах Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах

захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (далі – МНС України) визначають систему заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності осіб рядового і начальницького складу та працівників.

Правила встановлюють вимоги належних та безпечних умов праці, а також її організації в системі МНС України.

Вимоги Правил також застосовуються при виконанні робіт у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, поводження з радіоактивними відходами та вибуховими матеріалами промислового та військового призначення, рятувальної справи, техногенної, пожежної і промислової безпеки тощо.

Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України визначають:

- організацію роботи з безпеки праці в МНС України;
- вимоги безпеки праці до службових приміщень і споруд;
- вимоги безпеки до оперативного автотранспорту;
- вимоги безпеки до пожежного, аварійно-рятувального обладнання та оснащення, приладів, устаткування, пристроїв, засобів індивідуального захисту;
- вимоги безпеки праці під час несення служби, гасіння пожеж;
- безпеку праці під час ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- безпеку праці при проведенні відеозйомок на пожежах;
- безпеку праці при дослідженні місця пожеж;
- вимоги безпеки праці при проведенні занять, навчань, спортивних заходів;
- безпеку праці під час виконання монтажних-профілактичних робіт з антенно-фідерними пристроями на висоті;
- безпеку праці під час проведення пожежно-технічних обстежень об'єктів;
- безпеку праці при роботі на пожежних суднах (кораблях, катерах);
- безпеку праці під час роботи на складах, на гараж-стоянках.

Тимачсова настанова із організації зв'язку та інформаційних систем в МНС України.

У настанові викладено основні принципи організації зв'язку підрозділів МНС України і автоматичних систем управління, основні положення з організації технічної експлуатації засобів зв'язку і управління, а також обов'язки посадових осіб гарнізону служби, спеціалістів зв'язку і АСУ.

Контрольні запитання:

1. Які обов'язки покладалися на брадмайстера щодо організації служби в пожежних частинах в ХІХ столітті?
2. З якого року почали створюватися перші пожежні команди?
3. В якому році в Києві було засновано Добровільне пожежне товариство?
4. Для чого призначена первинна підготовка?
5. Який документ визначає основи організації ведення оперативних дій підрозділами оперативно-рятувальної служби цивільного захисту?
6. Який документ визначає організацію караульної служби в пожежно-рятувальній частині?